

Toon van der Heijden heeft een Wingsprayer met een dopafstand van 25 cm. De kleine dopafstand geeft meer overlap tussen de spuitniveaus. Dat geeft een betere bladbedekking.

‘Minder spuiten is een kwestie van durven’

Akkerbouwer Toon van der Heijden uit Soerendonk (NB) spuit in een teeltseizoen gemiddeld twee tot drie keer minder vaak tegen phytophthora dan zijn collega's in de regio. Hij gebruikt daarvoor nieuwe technieken en beslissingsondersteunende systemen, maar zijn eigen ervaring geeft de doorslag.

Jaren geleden kreeg Van der Heijden een gedeputeerde van de provincie op bezoek. „Er zitten te veel resten van middelen in het grondwater. Wat moeten we daaraan doen: gewassen of middelen verbieden?” vroeg hij op de man af. Dat was voor de Brabantse akkerbouwer aanleiding om actie te ondernemen. Samen met de provincie, de Brabantse waterschappen, het CLM en met zes andere collega's ging hij actief en vooral praktisch aan de slag. Daaruit ontstond het project Schoon Water voor Brabant. In maart dit jaar was hij een van de kandidaten voor de Schoon Water Innovatieprijs 2014.

Intensief bouwplan

Van der Heijden heeft een bedrijf met behoorlijk intensieve teelten, vertelt hij

aan de keukentafel, terwijl hij een paar boterhammen naar binnen werkt. Hij is verlaat omdat het steken van de asperges tegen zat. Hij heeft een vof, samen met zijn vrouw en zijn zoon Twan, die het land aan het ploegen is waar maïs in komt. Twan doet tegenwoordig bijna al het spuitwerk. Aardappelen vormen het hoofdgewas op het bedrijf. De vennoten telen op 55 hectare twee rassen: Fontane voor de fritesindustrie en Hansa voor het verssegment, zoals salades. Behalve aardappelen en asperges telen ze ook waspeen, spinazie, sperziebonen en korrelmaïs. Het laatste gewas gaat als voer naar de eigen vleesvarkens. Van der Heijden teelt zijn 55 hectare aardappelen niet alleen op eigen land. Ook landhuur en landruil nemen een belangrijke plek in. Bijna al de percelen liggen binnen

een straal van 5 kilometer rond het bedrijf. Hij huurt geen grond in België, zoals veel andere telers in deze grensstreek doen.

Minder spuiten

De meest voorkomende bespuiting op het bedrijf is die tegen phytophthora in aardappelen. Van der Heijden wil daarbij geen risico's lopen. „Phytophthora is funest, zeker in de schuur. We bewaren alles zelf, dus dan moet het nog secuurder dan wanneer je af-land levert. Maar dat betekent nog niet dat je elke week hoeft te spuiten.” Het betekent volgens hem wél 'secuur inschuren'. De aardappelen mogen niet nat zijn tijdens het inschuren en er mag geen zand mee de cel in. „Anders rooien we gewoon een tandje langzamer. Wat in de

schuur zit moet goed zijn”, benadrukt hij. Hij levert zowel de Fontanes als de Hansa's meestal in februari of maart af, voordat de drukke tijd begint met de asperges en het aardappelen poten. „Dan is het veel te druk om ook nog aardappelen af te leveren.” Ondanks dat hij geen risico's wil lopen met de aardappelziekte spuit hij structureel minder vaak dan gebruikelijk is. „Ik ga natuurlijk niet twee weken met de armen over elkaar zitten en niet spuiten. Het is geen gok. Ik wil altijd op safe spelen. Maar als de zon hoog in de lucht staat, maakt de phytophthora-schimmel geen kans. Als ik met mijn regenhaspel het veld in ga, weet ik dat het meestal niet nodig is om te spuiten. Ook niet als er één keer een bui van 20 millimeter valt. Het gewas is dan toch weer snel droog. Het komt goed uit dat ik dan

niet hoeft te spuiten, want beregenen met de haspel geeft veel werk.”

Verantwoorde risico's

De akkerbouwer baseert zijn besluit om wel of niet te spuiten op zijn eigen waarneming en op beslissingsondersteunende systemen, zoals ProPhy van Opticrop. Bovendien staat er op het bedrijf een eigen weerstation. Dat meet de hoeveelheid neerslag, de windrichting en de windkracht, de bladnatperiode en de lucht- en bodemtemperatuur. „Je moet altijd opletten op het weer, continu de omstandigheden in de gaten houden. Daar is veel mee te winnen”, is zijn ervaring. Met deze strategie lukte het hem vorig jaar om het aantal spuitbeurten tegen phytophthora flink te beperken. „Ik heb

in mijn Hansa's acht keer gespoten, terwijl er collega's zijn die vijftien of zestien keer hebben gespoten.” In de Fontanes spoot hij tien keer tegen phytophthora.

„Je moet er wel voldoende vertrouwen in hebben om zo ver te kunnen gaan, anders gaat het niet lukken. Maar als je het doet, kun je wel flink op middel besparen met dezelfde opbrengst.”

Hij verzekert dat het risico om minder vaak te spuiten altijd verantwoord is geweest. „Als je phytophthora krijgt, kost dat veel geld. Gelukkig zijn we al jaren zonder phytophthora, ook later in de schuur zat het er nooit in. We hebben nog nooit hoeven te wassen, nog nooit is een vrachtauto met rotte aardappelen weg gegaan.”

Met ervaring, kennis en nieuwe technieken kun je een heel eind komen. Maar je ►

Het eigen weerstation meet de hoeveelheid neerslag, de windrichting en -kracht, de bladnatperiode en de lucht- en bodemtemperatuur. „Je moet altijd opletten op het weer. Daar is veel mee te winnen.“

moet wel durven, legt de Brabander uit. Volgens hem durven veel collega's het niet om het spuitinterval wat op te rekken, zelfs niet als hun beslissingsondersteunde systeem aangeeft dat dit kan. Ze spuiten standaard elke acht of negen dagen. En als ze overwegen om nog even te wachten met spuiten, komt hun leverancier van gewasbeschermingsmiddelen met de opmerking: 'Ik heb ergens in de buurt een hoekje phytophthora gevonden. Spuit toch maar een keer extra'."

Het lukt Van der Heijden niet alle jaren om minder vaak te spuiten dan standaard. Vooral niet in jaren waarin de gevreesde schimmel goed gedijt, zoals in 2012.

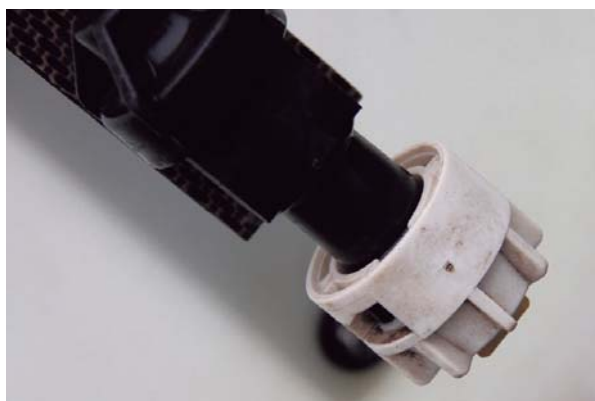
Wingsprayer

De Soerendonker spuit bovendien structureel ook minder middel per hectare dan op het etiket staat. Dat varieert tussen 10 en 25 procent minder. „Hoeveel minder hangt vooral af van hoe lang terug de vorige bespuiting geweest is. Als dat drie weken geleden is, spuit ik niet minder dan op het etiket staat.“ Een reden waarom hij met minder middel toe kan, is dat hij spuit met een Wingsprayer, uitgerust met GPS-sectieafsluiting. Hij was van begin af aan enthousiast over de Wingsprayer, ondanks de meerprijs. „De verdeling van het middel en de bladbedekking zijn beter en je komt dieper in het gewas. Bovendien kun je met minder middel toe. Als je elke keer 10 procent minder middel spuit en de effectiviteit van de bespuiting is groter, dan

zijn die meerkosten snel terugverdiend.“ De luchtstroom die de 'wings' veroorzaken, trekt het gewas open en de wings sturen de rijwind met de spuitnevel in het gewas. De wings voorkomen bovendien dat er drift ontstaat. „Het is zo driftarm als het kan“, stelt Van der Heijden. „Daardoor kun je ook bij harde wind spuiten.“ Met zijn Wingsprayer op de Kverneland spuiten vader en zoon alle gewassen zelf. Ook bij bespuitingen in andere gewassen kan hij met wat minder middel toe, maar volgens de teler is moeilijk te bepalen met hoeveel minder. Hij heeft de Wingsprayer vooral omdat de werking beter is, in combinatie met een minimum aan drift. „Met de fijne druppel en de luchtstroom die de nevel in het gewas blaast, raak je het gewas beter. Dat is geen wereld van verschil, maar het kan soms net wel het verschil maken.“

Stappen zetten

Van der Heijden heeft ook Greenseeker-sensoren op zijn spuitmachine. „Daar heb ik nog niet veel aan gehad“, zegt hij. De leverancier past nu de instellingen aan waardoor de teler wel baat heeft bij de sensoren. Hij vindt sensoren niet handig bij het doodspuiten van aardappelen. „Als je veel percelen achter elkaar spuit, kan het misschien handig zijn. Maar bij een of enkele percelen is het dan moeilijk om te bepalen hoeveel liter in de tank nodig is. Dat hangt af van de hoeveelheid bladgroen. Wat doe je na elke bespuiting met het middel dat over is.“ De akkerbouwer wil uitzoeken hoe ver hij

De kleine doppen van 015 of 020 zorgen voor een fijne druppel. Dankzij de driftreductie van de Wingsprayer mogen deze ook heel kort langs watervoerende sloten worden gebruikt, zelfs tot 50 cm vanaf de insteek.

kan gaan met milieuvriendelijke teelt, vertelt hij. Daarom heeft hij het 'Praktijknetwerk hoge opbrengst' opgericht, samen met gangbare en biologische telers uit de regio en met enkele marktpartijen. Hij hoopt nog flinke stappen te kunnen zetten. ■

'Tien procent minder kan makkelijk'

„Veel aardappeltelers spuiten voor de zekerheid wekelijks hun aardappelen tegen phytophthora. Ze doen dat vaak op een vaste dag in de week, dat is makkelijk voor de werkplanning. Ze spuiten meestal de dosering die op het etiket staat. Dat weekschema is makkelijk in te plannen, maar je betaalt er wel voor“, zegt Geert-Jan van Roessel van DLV Plant, die Van der Heijden begeleidt. „Het is beter om het moment van spuiten aan te passen aan de infectieperiodes van de schimmel, zoals ook de beslissingsondersteunende systemen doen.“

In Zuidoost-Brabant spuiten telers in Fontanes en Hansa's gemiddeld 13 tot 14 keer tegen phytophthora, Van der Heijden gemiddeld zo'n 11 keer. Volgens de DLV'er spuiten veel aardappeltelers per spuitbeurt wel minder middel dan op het etiket staat, vooral de eerste drie of vier keer van de teelt, totdat het loof tussen de ruggen elkaar raakt. Ook daarna kan in een droge periode zonder infectiekansen minder middel gebruikt worden, stelt Van Roessel. „Tien procent minder dan op het etiket staat, kan meestal makkelijk.“